

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง 7 ด้าน คือ การวางแผนงาน การมอบหมายงาน การประสานงาน ความร่วมมือ การรายงาน การติดตามและประเมินผลงาน การงบประมาณ โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการบริหารงานของโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนทุกคน จำนวน 103 คน กลุ่มผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการทุกคน จำนวน 103 คน และกลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 206 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากหัวหน้าหมวดวิชามาโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้ง 3 กลุ่ม เป็น 412 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-end) เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็น

ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อกระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในคาน การวางแผนงาน การมอบหมายงาน การประสานงาน ความร่วมมือ การรายงาน การติดตามและประเมินผลงาน การงบประมาณ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการบริหารทั้ง 7 ด้าน ดังกล่าวเป็นแบบปลายเปิด (Open-end)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าจากแบบสอบถามที่ได้อัดส่งไปให้ประชากรตอบจำนวนทั้งสิ้น 412 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับคืนมา 328 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.61 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นของกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน 82 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.61 ของกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 84 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.55 ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการทั้งหมด และหัวหน้าหมวดวิชา 162 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.64 ของหัวหน้าหมวดวิชาทั้งหมดที่ส่งแบบสอบถามไปให้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของประชากรวิเคราะห์โดยการหาคร้อยละ (Percentage) ในส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อกระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในคานต่าง ๆ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Means) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ใช้วิธีการรวบรวม เรียงเรียง และแจกแจงนับเป็นความถี่แต่ละด้านแยกเสนอเป็นแต่ละกลุ่มประชากร

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวเมื่อทราบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 69.21 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด) ทั้งนี้กรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา ต่างก็มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 58.54

72.62 และ 72.84 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มตามลำดับ)

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 35 - 44 ปีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 40.24 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด) และส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาทางก็มีอายุระหว่าง 35 - 44 ปีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 60.71 และ 40.12 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ละกลุ่มตามลำดับ) ส่วนกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมีอายุระหว่าง 44 - 54 ปี มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 60.98 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่ม)

3. ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุราชการตั้งแต่ 21 - 25 ปี มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 25.61 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด) และส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาทางมีอายุราชการระหว่าง 21 - 25 ปีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 29.76 และ 20.37 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ละกลุ่มตามลำดับ) ส่วนกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมีอายุราชการตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 48.78 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่ม)

4. ผู้ตอบแบบสอบถามได้ดำรงตำแหน่งที่เป็นอยู่ต่ำกว่า 6 ปีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 45.73 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด) ทั้งนี้ทั้งกลุ่มกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา ทางก็ได้ดำรงตำแหน่งที่เป็นอยู่ต่ำกว่า 6 ปีมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 30.49, 58.34 และ 46.91 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มตามลำดับ) สำหรับกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน การดำรงตำแหน่ง หมายถึงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนในสถานต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนงาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวมเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนงาน อยู่ในเกณฑ์น้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายขอแล้ว กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนงาน

แผนงานอยู่ในเกณฑ์มาก 6 เรื่อง คือ ข้อ 1 การกำหนดแผนงานให้เป็นแนวทางปฏิบัติ
ไว้ชัดเจน ข้อ 2 การเข้าร่วมในการวางแผนงาน ข้อ 3 การเข้าใจหรือได้รับคำชี้
แจงให้เข้าใจในแผนงาน ข้อ 4 แผนงานที่กำหนดนั้นสอดคล้องกับความต้องการของ
โรงเรียน ข้อ 5 แผนงานของกลุ่มโรงเรียนกำหนดระยะเวลาทั้งต้น และระยะเวลา
ไว้อย่างเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ และข้อ 6 แผนงานที่กำหนดไว้ให้นำมาจัดทำเป็น
โครงการต่าง ๆ เพื่อนำมาปฏิบัตินั้น ส่วนความคิดเห็นที่ว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับ
การวางแผนงานอยู่ในเกณฑ์น้อย 3 เรื่อง คือ ข้อ 7 โครงการต่าง ๆ ที่กลุ่มโรงเรียน
กำหนดให้นำมาปฏิบัติ เป็นอุปสรรคต่อการทำงานประจำ ข้อ 8 แผนงานของกลุ่มโรงเรียน
ที่รับมาปฏิบัติมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามขั้นตอนที่กำหนด และข้อ 9 แผนงานของ
กลุ่มโรงเรียนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

2. กระบวนการบริหารงานเกี่ยวกับการมอบหมายงาน จากความคิดเห็นของ
ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวมสรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการมอบหมาย
งานอยู่ในเกณฑ์มากทุกเรื่อง คือ ข้อ 10 ได้มีการพิจารณามอบหมายงานของกลุ่มโรงเรียน
ให้กับผู้ที่นำไปปฏิบัติทำได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ข้อ 11 การมอบหมาย
งานของกลุ่มโรงเรียนโดยคำนึงถึงความสมัครใจของผู้ร่วมงาน ข้อ 12 การมอบหมาย
งานของกลุ่มโรงเรียนได้แจ้งความรับผิดชอบให้กับโรงเรียนต่างๆ โดยคำนึงถึงความ
ถูกต้องเหมาะสมและยุติธรรม ข้อ 13 ก่อมอบหมายงานได้มีการประชุมชี้แจงให้ผู้ที่ไ้
รับมอบหน้าที่ได้เข้าใจถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงาน ข้อ 14 โรงเรียน
หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายงานที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดให้ปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
ข้อ 15 เมื่อได้รับมอบหมายงานจากกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติแล้ว ท่านถูกควบคุม
และสั่งการในวิธีดำเนินงานจนเป็นที่น่าพอใจ (สำหรับข้อนี้ได้กลับตัวเลขในการคำนวณ
แล้ว จึงหมายความว่าไม่ได้ถูกควบคุมและสั่งการในวิธีดำเนินงานจนเป็นที่น่าพอใจ)

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า หัวหน้าหมวดวิชาเห็นว่ากระบวนการมอบหมายงานนี้ได้
ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่อนข้างมาก) เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นข้อที่ 12 ที่หัวหน้าหมวด
วิชาเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก

3. กระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการประสานงาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวม สรุปได้ว่า การประสานงานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย ยกเว้น 3 เรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากคือ ข้อ 16 การบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดระบบติดต่อประสานงานระหว่างผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายงานไปปฏิบัติได้ก็ ข้อ 18 เมื่อได้รับมอบหมายโครงการให้มาปฏิบัติได้มีการประชุมตัวแทนของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อปรึกษาหารือในการทำงานกัน ข้อ 19 ในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนแต่ละครั้งได้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและระยะเวลาให้กับผู้ปฏิบัติได้ทราบชัดเจน

และมีข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุดของเรื่องทั้งหมดในจำนวน 9 ข้อคือ ข้อ 23 ที่ว่า ศึกษานิเทศก์ผู้ทำหน้าที่ประสานงานได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มมณฑลเชียงใหม่

4. กระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับความร่วมมือตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวมสรุปได้ว่า ความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่ามี การปฏิบัติในกระบวนการนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย 2 เรื่องคือ ข้อ 25 ที่ว่า กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนเท่าที่สังเกตเห็นในการประชุมแต่ละครั้งมีผู้ขาดประชุมเพียงใด และข้อ 29 ที่ว่า โรงเรียนในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ได้มีส่วนร่วมในความช่วยเหลือโรงเรียนที่มีขนาดเล็กในค่านักเรียนทางการศึกษาและวิชาการเพียงใด

5. กระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการรายงาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวมสรุปได้ว่าการรายงานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่า มีเพียง 3 เรื่องที่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากคือ ข้อ 32 ที่ว่า การเสนอรายงานได้จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนาหรือพิมพ์เพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงเป็นประจำสม่ำเสมอ ข้อ 37 ที่ว่ารายงานที่จัดทำขึ้นทั้งของกลุ่มโรงเรียนและในส่วนที่โรงเรียนรับผิดชอบจากกลุ่มมีความแม่นยำและถูกต้องตามความเป็นจริง และข้อที่ 38 ที่ว่า กลุ่มโรงเรียนได้นำรายงานที่ได้รวบรวมทั้งหมดมาเป็น

ข้อมูลในการปรับปรุงแผนและวิธีดำเนินงานในครั้งต่อไป

6. กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลงาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวมสรุปได้ว่า การติดตามและประเมินผลงานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า มีเพียงข้อเดียวที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากคือ ข้อที่ 43 ที่ว่า ได้มีการนำผลที่ประเมินได้มาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานและการวางแผนงานของกลุ่มโรงเรียน

7. กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนรวม สรุปได้ว่า การงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะเห็นว่า มีเพียง 2 เรื่องเท่านั้นที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากคือข้อที่ 47 ที่ว่า งบประมาณที่จัดสรรสำหรับกลุ่มโรงเรียนได้ใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า และข้อที่ 48 ที่ว่า การควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนเป็นไปอย่างรัดกุม ถูกต้องตามระเบียบการคลัง

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากผลการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาใน ส่วนกลาง ที่ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการทั้ง 7 ด้านนั้น มีกระบวนการที่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากอยู่ 2 ด้านคือ กระบวนการมอบหมายงาน และกระบวนการเกี่ยวกับความร่วมมือ และที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยมี 5 ด้านคือ กระบวนการวางแผนงาน กระบวนการประสานงาน กระบวนการรายงาน กระบวนการติดตามผล และประเมินผลงาน และกระบวนการงบประมาณ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนงานของกลุ่มโรงเรียน มักจะไม่กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายไว้อย่างชัดเจน และมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในกรณีผู้บริหารเป็นผู้วางแผนมักจะตั้งเป้าหมายไว้สูง จนทำให้ความล่าช้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การมอบหมายงานของกลุ่มโรงเรียนให้บุคลากรทำไปปฏิบัติมักจะเกิดเป็นปัญหา และไม่สามารถปฏิบัติได้เต็มที่ เพราะบุคลากรต่างก็มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำของโรงเรียน ผู้บังคับบัญชามองคน นิยมใช้การรวมอำนาจ และไม่ยอมมอบหมายงานให้บุคลากรอื่น ๆ ทำหน้าที่และรับผิดชอบ

3. การประสานงานของกลุ่มโรงเรียนล่าช้าและไม่สะดวกเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน ตั้งอยู่กระจัดกระจายและห่างไกลกัน ทำให้การคมนาคมติดต่อไม่สะดวกและรวดเร็วเท่าที่ควร โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนตั้งใหม่ การติดต่อทำได้ยากเพราะขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์

4. ในด้านความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียน ปรากฏว่ายังไม่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มที่เท่าที่ควร เพราะครูขาดมนุษยสัมพันธ์ และบางคนใจแคบ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูบางคนที่มีหน้าที่ขาดความรับผิดชอบในการเข้าร่วมประชุม บางครั้งให้ผู้อื่นไปประชุมแทน ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ประชุมได้

5. การเสนอรายงานของกลุ่มโรงเรียนมีน้อยมาก และล่าช้าไม่ทันกับเหตุการณ์ เพราะขาดบุคลากรที่จะทำงานด้านนี้ และงบประมาณที่จะดำเนินการมีน้อย

6. ในด้านการติดตามและประเมินผลงานของกลุ่มโรงเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะกลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนี้ นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณยานพาหนะที่ใช้สำหรับครูอาจารย์ติดตามและประเมินผลงาน

7. ในด้านการงบประมาณของกลุ่มโรงเรียน ยังขาดงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารงาน ต้องใช้เงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ช่วยและในบางครั้งครูอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนต้องใช้เงินส่วนตัวจ่ายเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่ายานพาหนะ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณของราชการ เป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะมีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติมาก

การอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 85.06 ของประชากรทั้งหมด มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 81.70 ของประชากรทั้งหมด มีอายุราชการตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.12 ของประชากรทั้งหมด และค่าแรงค่าแห่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาแล้วตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.27 ของประชากรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์สูงก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา แต่อย่างไรก็ดีเมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของ โกศล วิชัยดิษฐ์ เรื่อง งานบริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ.2520 ซึ่งพบว่าผู้บริหารและนักวิชาการมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 73.25¹ นับว่าระหว่างปี พ.ศ.2520-2522 ผู้บริหารและนักวิชาการได้มีการพัฒนาเกี่ยวกับวุฒิขึ้นเป็นอันมาก ผู้วิจัยเชื่อว่าในอนาคตอันใกล้ผู้บริหารและนักวิชาการที่ทำหน้าที่กรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา อย่างน้อยจะมีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ความเชื่อของผู้วิจัยดังกล่าวจะเป็นจริงมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่จะได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาต่อให้มากขึ้น และแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา กำหนดวุฒิขั้นต่ำของผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ให้มีวุฒิสูงขึ้นกว่าเดิม หรืออย่างน้อยก็รักษาสภาพเดิมคือปริญญาตรีขึ้นไป และควรคำนึงถึงประสบการณ์ในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

¹โกศล วิชัยดิษฐ์, "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 35.

จากผลการวิจัยกระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง เกี่ยวกับการวางแผนงานพบว่า กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ใ้ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนงานอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะโครงการต่าง ๆ ที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดให้นำมาปฏิบัติเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานประจำของประชากร มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์น้อยและแผนงานไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ดีเมื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยของ สุรศักดิ์ สุโกศลวิสิทธิ์ เรื่อง บทบาทของนายอำเภอในการบริหาร การศึกษาในภาคกลาง เมื่อ พ.ศ.2522 ซึ่งพบว่า การวางแผนงานที่มีอยู่ข้าง ก็นขาดการ ประชุมปรึกษาหารือกัน ทำให้การปฏิบัติงานขาดการประสานงาน มีการทำงานซ้ำซ้อนกัน ต่างคนต่างทำ การวางแผนงานมีปัญหาและอุปสรรคในด้านงบประมาณไม่มี เป็นการวางแผน ที่ริเริ่มขึ้นเองหรือตามความต้องการของท้องถิ่น¹ จะเห็นว่าการวางแผนงานยังมีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ อยู่มาก โดยเฉพาะในเรื่องการประชุมปรึกษาหารือ ตลอดจนงบประมาณ ในการดำเนินงาน ผู้วิจัยเชื่อว่าในอนาคตหากได้มีการประชุมปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องก่อนการ วางแผนงาน และให้การยอมรับหรือสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาคือในด้าน การวางแผนงาน อย่าง เป็นระบบ และสามารถใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ งานของกลุ่มโรงเรียนแล้ว จะทำให้การวางแผนงานของกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ

กระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนในด้าน การมอบหมายงานนั้น ผลการวิจัย ปรากฏออกมาว่า กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบหมายงานอยู่ในเกณฑ์มาก โดย เฉพาะกลุ่มโรงเรียนได้เฉลี่ยความรับผิดชอบให้กับโรงเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและก่อน การมอบหมายงานได้ประชุมชี้แจงใหญ่ที่ได้รับมอบหน้าที่ได้เข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์

¹สุรศักดิ์ สุโกศลวิสิทธิ์ "บทบาทของนายอำเภอในการบริหาร การศึกษา ประชาบาลในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 121.

และวิธีการดำเนินงานอย่างดียิ่ง แต่อย่างไรก็ดีเมื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยของ มนัส ไซยศักดิ์ เรื่อง พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เมื่อ พ.ศ. 2522 ซึ่งให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า คำนุเคราะห์ผู้บริหารควรมอบหมายงานโดยกำหนดเวลาในการทำงานนั้น ๆ ให้บุคลากรในโรงเรียนจัดให้มีการประชุมบุคลากร และจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียน นอกจากนี้ควรมีความเป็นกันเองกับบุคลากร ให้กำลังใจในการทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน¹ จะเห็นว่าการมอบหมายงานที่จะให้ยังเกิดผลดีนั้น จำเป็นจะต้องกำหนดเวลาในการปฏิบัติงาน ติดตามช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำงาน ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ฟังมีเนื่องจากการปฏิบัติงานนั้นด้วย ผู้วิจัยเชื่อว่าการมอบหมายงานของกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก เพราะกลุ่มโรงเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในงานที่จะต้องปฏิบัติ พร้อมทั้งเฉลี่ยความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความเป็นธรรมและเหมาะสม พร้อมทั้งการคำนึงถึงความสมัครใจของผู้ร่วมงานทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุอันสำคัญที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

กระบวนการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนในด้านการประสานงานนั้น ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ผู้ทำหน้าที่ประสานงานมีส่วนช่วยแก้ปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนในกลุ่มได้น้อย ขาดการกำหนดนโยบาย กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับอ้างอิง ขาดการสื่อสารให้เข้าใจในเรื่องราวที่ได้ปฏิบัติ ขาดการพัฒนาความเข้าใจของบุคลากรก่อนให้ปฏิบัติงาน และการที่ผู้มีอำนาจใช้วิธีการสั่งการให้ปฏิบัติเท่านั้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการประสานงานภายในกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นถ้าจะให้การประสานงานเป็นไปด้วยดี คณะกรรมการบริหารงาน

¹มนัส ไซยศักดิ์, "พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 98.

กลุ่มโรงเรียนควร จะหาทางสร้างการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เขียนโครงสร้างขององค์การ กำหนดนโยบาย อำนาจหน้าที่ และแนววิธีปฏิบัติออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร และใช้วิธีการทางประชาธิปไตย ในการบริหารงานให้มากขึ้น มีการประชุมปรึกษาหารือและให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนของงานมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับและร่วมมือดีขึ้น จะทำให้การประสานงานง่ายและคล่องตัวยิ่งขึ้น

กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในด้านความร่วมมือนั้น ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะในเรื่อง เมื่อมีการจัดการประชุมทางวิชาการ โรงเรียนต่าง ๆ ได้ส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุมตามที่คณะกรรมการกำหนดให้ครบตามจำนวน อย่างไรก็ตามความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้งานบริหารสัมฤทธิ์ผล วิทยุสาธิตโลกกล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลคือหัวใจของการบริหาร เพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กหรือหน่วยงานขนาดใหญ่จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนและทุกฝ่าย¹ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก เพราะโรงเรียนต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติภารกิจที่กลุ่มโรงเรียนมอบหมายให้ปฏิบัติ และผลงานที่ปฏิบัติ นั้นเป็นประโยชน์โดยตรงแก่โรงเรียนนั้น ๆ จะมีจุดอ่อนในความร่วมมือก็คือ กรรมการขาดการประชุมบ่อยและโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กในด้านทรัพยากรทางการศึกษาและวิชาการ สิ่งเหล่านี้จะแก้ไขได้บ้าง โดยที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อกลุ่มโรงเรียนและพยายามไม่ขาดการประชุม ถึงแม้มีเหตุจำเป็นก็อาจจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบ ส่วนด้านความช่วยเหลือกันทางทรัพยากรทางการศึกษาและวิชาการก็น่าที่จะแก้ไขโดยการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็กที่เห็นว่าการกำลังก้าวหน้ามากขึ้น เพราะวิธีการงบประมาณในการจัดสรร โดยยึดหลักเดิมว่า ปีที่แล้วเคยได้เท่าไร ปีต่อไปควรจะมีมากขึ้นตามสัดส่วน ไม่น่าจะนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่สนใจของประชาชน

¹วิทยุสาธิต, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 156 .

แล้ว ย่อมได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากสมาคมศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครอง นอกเหนือจากเงินงบประมาณอยู่แล้ว โรงเรียนขนาดเล็กที่มีแนวโน้มจะเจริญเติบโตน่าจะได้รับ การสนับสนุนทางการเงินงบประมาณสูงขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมให้คุณภาพทางการศึกษาได้ทัดเทียมกัน เพราะเงินก็เป็นปัจจัยอย่างสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียน ความร่วมมือจะดีขึ้นถ้าหากโรงเรียนจะไม่มี ความแตกต่างกันมากนักในด้านการงบประมาณ

กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในด้านการรายงาน ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแบบฟอร์มเพื่อความสะดวกในการรายงาน การพิจารณาทำทางแก้ไข คำร้องเรียน บ่น และร้องทุกข์ของคณาจารย์ และการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานของกลุ่มโรงเรียน นับตั้งแต่การเสนอควยวาจาและการเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การออกคำสั่งเป็นทางการ การเสนอเป็นใบบันทึกหรือหนังสือเวียน และการออกวารสารภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ การจัดทำหนังสือคู่มือปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ พร้อมด้วยคำชี้แจงระเบียบปฏิบัติแจกผู้ร่วมงานทุกคน หรือการจัดทำวารสารภายในชั้นแจกเป็นประจำ ช่วยสร้างความเข้าใจที่มีในหน่วยงานได้มาก¹ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า การรายงานการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นเรื่องจำเป็น และมีความสำคัญต่อการจัดทำแผนงานและการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การรายงานมักเป็นจุดอ่อนในหน่วยงานต่าง ๆ สาเหตุอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เราขาดความเข้าใจในเรื่องประชาสัมพันธ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูล ถ้าหากทางกลุ่มโรงเรียนจะตั้งผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านนี้โดยตรงก็จะทำให้สะดวกยิ่งขึ้น และนำเสนอสนับสนุนให้จัดทำกันเป็นประจำเพื่อจะได้เก็บไว้ศึกษาหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานในแต่ละปีเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขวิธีทำงานให้ดีขึ้น

กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในด้านการติดตามและประเมินผลงาน ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะในเรื่องเครื่องมือ และหลักเกณฑ์

¹ วิทยุ โสธร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 81.

ในการประเมินผลงาน การจัดทำขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาการประเมินผลงาน ตลอดจน การวิจัย ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่อง ในการติดตามและประเมินผลงานแต่อย่างใดก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยของ สุรศักดิ์ สุโกศลวิสิทธิ์ เรื่อง บทบาทของนายอำเภอ ในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคกลาง เน้นว่า ในการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ การบริหารงานบุคคล นายอำเภอควรจะได้มีการประชุมพิจารณาจัดตั้งเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อที่จะให้ได้เกณฑ์การประเมินผลที่ดี และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการตรงกัน และควรที่จะได้มีการมอบหมายให้มีคณะกรรมการติดตามผลงาน เพื่อรายงานผลให้นายอำเภอพิจารณาคำเนินการต่อไป และจะต้องนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง¹ เรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการติดตาม และประเมินผลงานของกลุ่มโรงเรียนถ้าได้จัดทำขึ้นอย่างจริงจังจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่การติดตามและประเมินผลงานที่ดีควรกำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ ขั้นตอน และระยะเวลา ตลอดจนผู้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลงานได้แน่นอน และต้องนำผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลงานไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานและการวางแผนงานในโอกาสต่อไปด้วย

กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนในด้านการงบประมาณ ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะในเรื่องการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเงินงบประมาณ และเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มแต่ละโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณการบริหารงานกลุ่ม อย่างไรก็ตามจากการวิจัยของ บำเพ็ญ กฤษณกาญจน์ เรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2510 เมื่อ พ.ศ. 2514 ผู้วิจัยได้เสนอระบบบริหารงบประมาณระบบ

"Planning Programming Budgeting System" หรือ "การวางแผนการกำหนดโครงการ

¹สุรศักดิ์ - สุโกศลวิสิทธิ์, "บทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 140.

และการงบประมาณและการวิเคราะห์ระบบ" มีชื่อย่อว่า PPBS ระบบนี้ต้องมีการวางแผน กำหนดโครงการแล้วจึงจะพิจารณางบประมาณสาระสำคัญของระบบนี้คือ จะต้องแสดงตัวเลขและค่าใช้จ่ายทั้งระยะสั้นและระยะยาวของ โครงการที่ได้มีการวางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งมีข้อมูลอย่างถูกต้องและเพียงพอมาสนับสนุนโครงการนี้ ข้อสำคัญคือต้องมีการวิเคราะห์อย่างมีระบบเพื่อหาทางเลือกที่จะดำเนินการ เรื่องที่จะวิเคราะห์ได้แก่ เรื่องวัตถุประสงค์ (Objectives) ทางเลือกดำเนินการ (Alternatives) ค่าใช้จ่าย (Costs) แบบอย่างหรือวิธีการ (Models) และเครื่องประกอบการพิจารณา (Criteria)¹ ในเรื่องการงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนไม่มีอำนาจในการกำหนดและเสนอขอใช้เงินตามวัตถุประสงค์และความต้องการในการปฏิบัติงาน แต่กลุ่มโรงเรียนต้องปฏิบัติงานตามกำลังงบประมาณที่กรมสามัญศึกษากำหนด หากกลุ่มโรงเรียนมีความจำเป็นจะต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นก็อาศัยจากเงินบำรุงการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งในสภาพปัจจุบันการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน เพื่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก และขาดหลักเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะกลุ่มโรงเรียนยังมีได้มีฐานะเป็นหน่วยงานที่จัดเป็นระบบเป็นทางการของทางราชการ เป็นเพียงความพยายามที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ ในสภาพภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน หรือความต้องการของโรงเรียนที่รวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันเอง ถ้าจะให้พึ่งเงินบำรุงการศึกษา เพื่อนำมาบริหารงานนั้นคงจะเป็นการ ... ยากที่จะให้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงมากนัก น่าจะได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณมาสนับสนุนกลุ่มโรงเรียน เพื่อช่วยให้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในเชิงช่วยตนเองภายในกลุ่ม หรือในเชิงนิเทศการศึกษาโดยเน้นที่การช่วยเหลือตนเองในด้านวิชาการของกลุ่มดีกว่าที่จะให้มีการจัดสัมมนา ประชุม อบรม โดยที่ระดับกระทรวงเป็นผู้จัดเพราะภายในกลุ่มโรงเรียนย่อมจะเข้าใจปัญหาของตนเองได้ดีกว่าการกระทำอย่างกว้าง ๆ ที่ไร้ผล น่าที่จะจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือประชุมอบรมกันอย่างกว้าง ๆ มาให้เฉพาะกลุ่มอันจะเป็นผลให้สิ้นเปลืองน้อยและประหยัด แต่จะได้ผลดีกว่า

¹ บำเพ็ญ กฤษณกาญจน์, "การศึกษานโยบายการใช้งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2510" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาคบริหารการศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514), หน้า 159.

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยถึง กระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนภูมิภาค โดยแยกเป็นเขตการศึกษา
2. ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เปรียบเทียบระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
3. ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ กรมวิชาการ เป็นผู้มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย